

Rola przedsiębiorczości w kontekście zrównoważonego rozwoju

Rzeszów, 14 grudnia 2017 r.

A decorative graphic at the bottom of the slide consisting of two overlapping curved shapes: a blue one on top and a green one on the bottom, both curving from the right side towards the left.

Plan Prezentacji

- ❖ Regionalne uwarunkowania rozwoju społeczno – gospodarczego
- ❖ Wyzwania dla Samorządu Województwa Podkarpackiego, w tym w zakresie równoważenia rozwoju
- ❖ Działania Samorządu Województwa Podkarpackiego w wsparcia rozwoju gospodarczego oraz w zakresie równoważenia rozwoju

Stan przedsiębiorczości w Województwie Podkarpackim

- ❖ Biorąc pod uwagę PKB na mieszkańca i liczbę zarejestrowanych firm, województwo podkarpackie jest regionem słabo rozwiniętym. Poziom przedsiębiorczości na Podkarpaciu mierzony **liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców** należy do najniższych w kraju (788 podmioty, zaś średnia dla Polski: 1 103).
- ❖ Pozytywnym zjawiskiem jest rosnąca z roku na rok **liczba podmiotów gospodarczych**. W porównaniu z końcem 2015 r. podmiotów było o 1,6% więcej (w kraju o 1,3 % więcej). Wynik ten był **jednym z najlepszych w kraju**.
- ❖ Podkarpackie wyróżnia się wysokim w skali kraju **udziałem finansowania własnych ośrodków badawczo rozwojowych przez sektor prywatny**. Udział nakładów na B+R sektora przedsiębiorstw w relacji do PKB w 2014 r. wyniósł 1,06% (średnia wartość dla Polski wyniosła 0,44%) Jest to **pierwszy wynik w skali Polski**.
- ❖ **Struktura zatrudnienia w sektorze B+R** w 2015 r. potwierdza bardzo korzystną sytuację w województwie podkarpackim (z 7932 osób **67% pracowało w sektorze przedsiębiorstw**, średnia dla całego kraju to 31%).
- ❖ Podkarpackie wyróżnia **rozwój przemysłu sektorów wysokiej szansy** tj. przemysłu lotniczego i kosmicznego, motoryzacyjnego i ICT.
- ❖ Wysoka pozycja regionu pod względem udziału przedsiębiorstw przemysłowych (o liczbie pracujących 10-249) **współpracujących w ramach inicjatywy klastrowej**. W 2016 r. w województwie podkarpackim działało 27 klastrów, które zrzeszały łącznie 1130 członków.

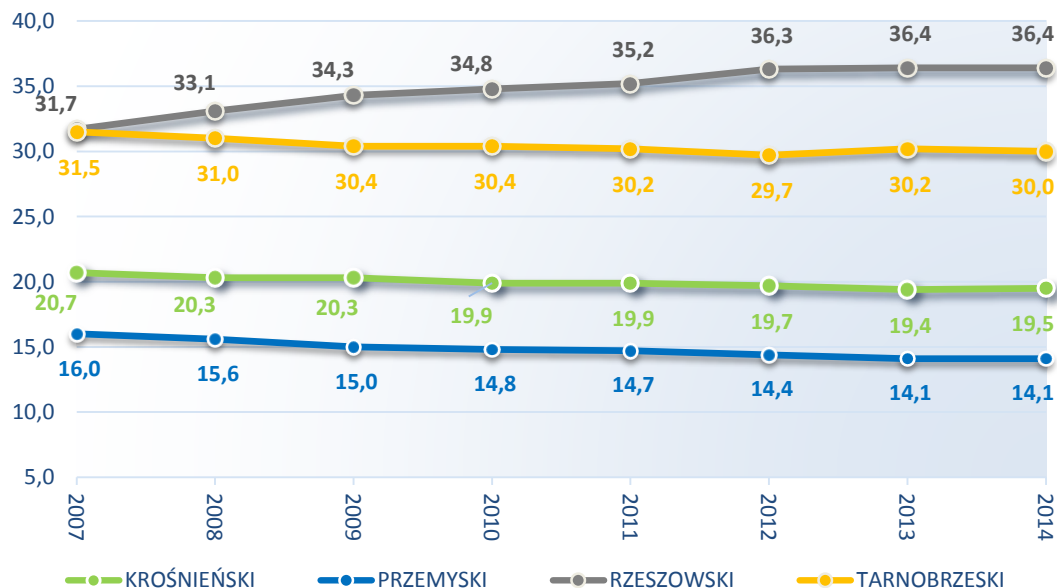
Zróżnicowanie wewnątrzregionalne w województwie podkarpackim

- W województwie podkarpackim widać bardzo **silne zróżnicowania wewnątrzregionalne**: północ i zachód – południe i wschód.

Wykres: Produkt Krajowy Brutto ogółem (w cenach bieżących) dla podregionów województwa podkarpackiego w latach 2007 – 2014, województwo = 100

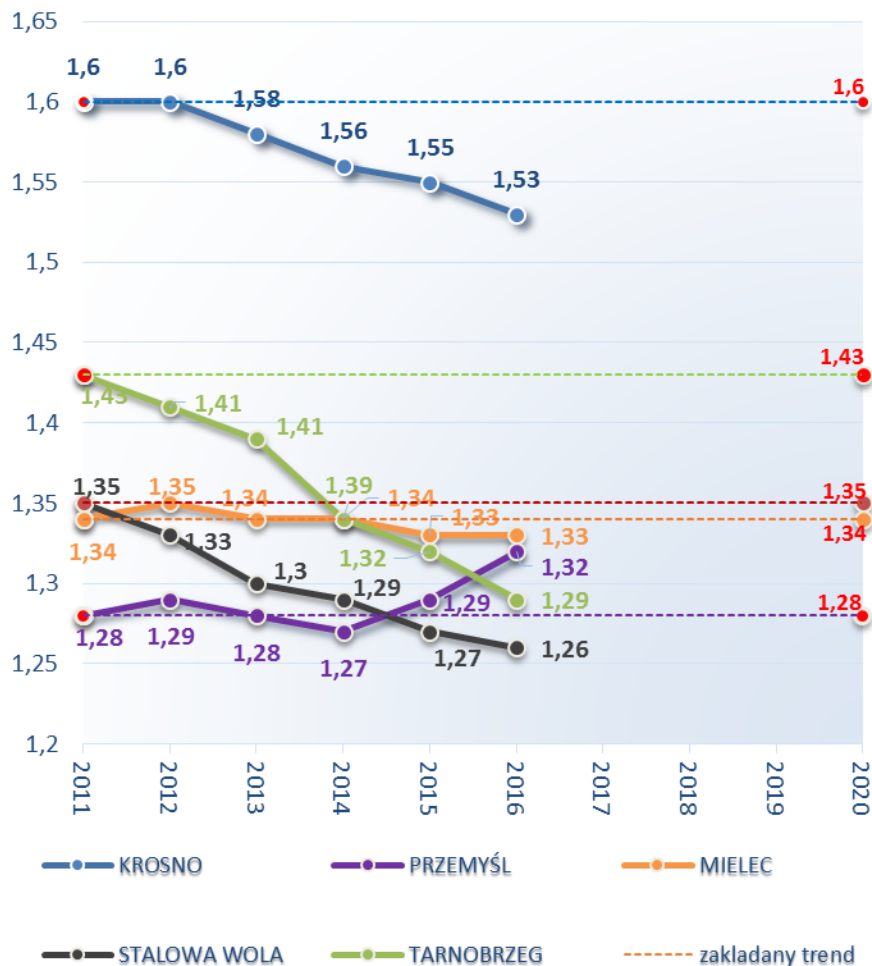

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL

Zróźnicowanie wewnątrzregionalne w województwie podkarpackim

Wykres. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności
w miastach subregionalnych w stosunku do średniej w województwie

❖ Terytorialne zróźnicowanie przedsiębiorczości.

Wskaźnik przedsiębiorczości przybiera **wyższe wartości dla zachodniej części regionu**. Można zaobserwować wysoki poziom wskaźnika **w głównych miastach regionu**. Względnie wysoką wartość wskaźnika zidentyfikowano także w powiatach, na obszarze których zlokalizowane są Mielec, Stalowa Wola, Jarosław i Sanok.

❖ Spadała liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w większości miast subregionalnych.

- w **Krośnie** liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, w stosunku do średniej w województwie **corocznie zmniejszała się**.
- w **Przemysłu** od 2015 r. wartość tego wskaźnika **wzrosła**.
- w **Mielcu** występuje największa **stabilizacja** tego wskaźnika.
- w **Stalowej Woli i Tarnobrzegu** corocznie rejestrowany był **spadek** liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

- ❖ **Zmiany w układzie geopolitycznym** – debata o reformach UE, wyjście Wielkiej Brytanii z UE, zmiana polityki zewnętrznej USA, problemy w polityce wschodniej Polski i UE.
- ❖ **Zmiany demograficzne** – starzenie się społeczeństwa, migracje, koncentracja ludności w ośrodkach miejskich
- ❖ **Pogłębiająca się dywergencja** pomiędzy regionami bogatymi a biednymi zarówno w skali europejskiej jak i krajowej
- ❖ **Wzrost znaczenia innowacji** w działalności gospodarczej, zróżnicowany potencjał branż gospodarczych – rola liderów innowacji
- ❖ **Wzrost znaczenia czynników środowiskowych** w procesach społeczno – gospodarczych (w tym zmiany klimatyczne, bezpieczeństwo energetyczne ale także kwestie jakości życia).
- ❖ **Wzrost znaczenia korporacji transnarodowych w procesach gospodarczych i społecznych** (inwestycje zagraniczne, „społeczna odpowiedzialność biznesu”),
- ❖ **Intensyfikacja konkurencji** między krajami, regionami i innymi jednostkami terytorialnymi o czynniki rozwojowe (marketing terytorialny), różne tempo rozwoju województw

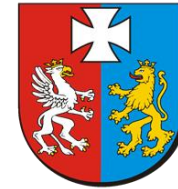
Działania Samorządu Województwa Podkarpackiego w zakresie równoważenia rozwoju

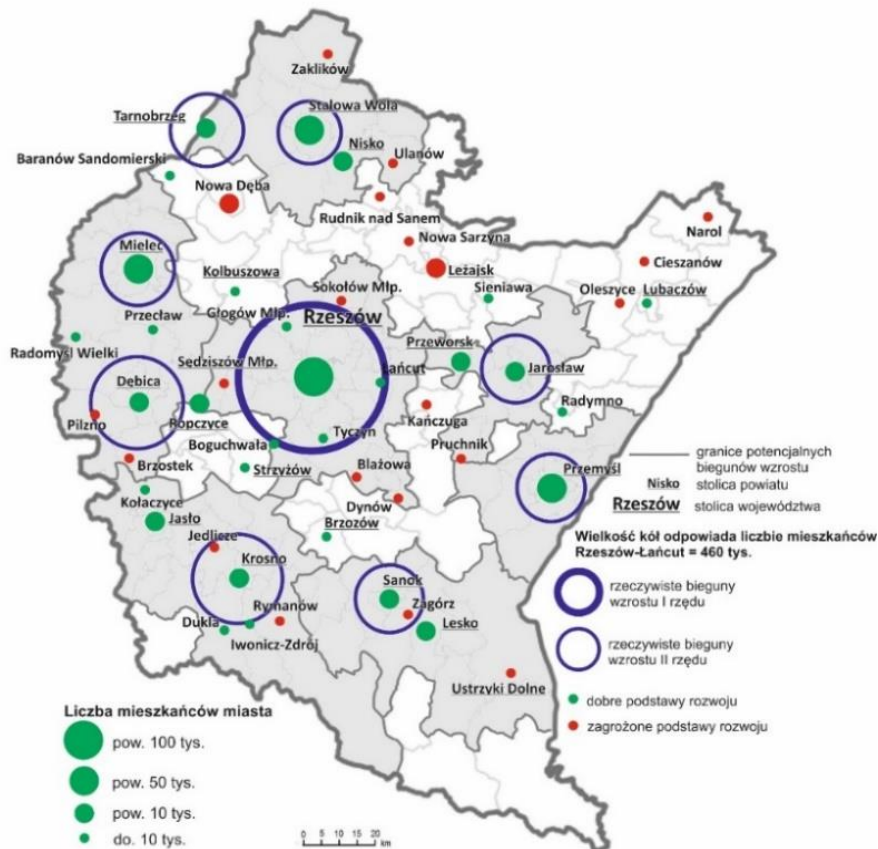
- ❖ Charakter i skala wyzwań stojących przed województwem sprawiły, że niezbędna jest kontynuacja i intensyfikacja działań publicznych, podejmowanych przez władze województwa mających na celu **wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa oraz przełamania barier, utrudniających i spowalniających zachodzące w nim procesy rozwojowe.**

Osiąganie tego celu następuje poprzez działania służące m.in.

- **wzmacnianiu dostępności regionu,**
 - **podnoszeniu konkurencyjności i wspieraniu innowacyjności,**
 - **poprawie stanu środowiska naturalnego, kulturowego,**
 - **zwiększaniu spójności przestrzennej i społecznej,**
 - **przeciwdziałaniu bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, i**
 - **integracji społecznej oraz podnoszeniu poziomu edukacji.**
- ❖ Działania te stanowią istotny element krajowej polityki rozwoju ukierunkowanej na **budowę silnych, konkurencyjnych i innowacyjnych regionów.**

Mapa. Bieguny wzrostu w województwie podkarpackim

- Szczególną rolę dla rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych w regionie pełnią **ośrodki subregionalne i bieguny wzrostu.**
- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2020 **wskazuje dziewięć biegunów wzrostu**, z których część docelowo tworzyć ma układy bipolarne.

- ❖ Kierunki działań dot. rozwoju przedsiębiorczości zostały wskazane w **Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020** w ramach dziedziny działań strategicznych Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Przemysł

- Wzmacnianie istniejących i rozwijanie nowych innowacyjnych sektorów przemysłu;
- Tworzenie infrastruktury dla innowacyjnego przemysłu;
- Wspieranie rozwoju klastrów i inicjatyw klastrowych.

Nauka, badania i szkolnictwo wyższe

- Rozwój badań stosowanych i rozwojowych obejmujących specjalizacje regionalne jako kluczowy czynnik wzmacniania przewag konkurencyjnych województwa;
- Rozwijanie systemu kształcenia na poziomie wyższym wzmacniającego specjalizacje regionalne.

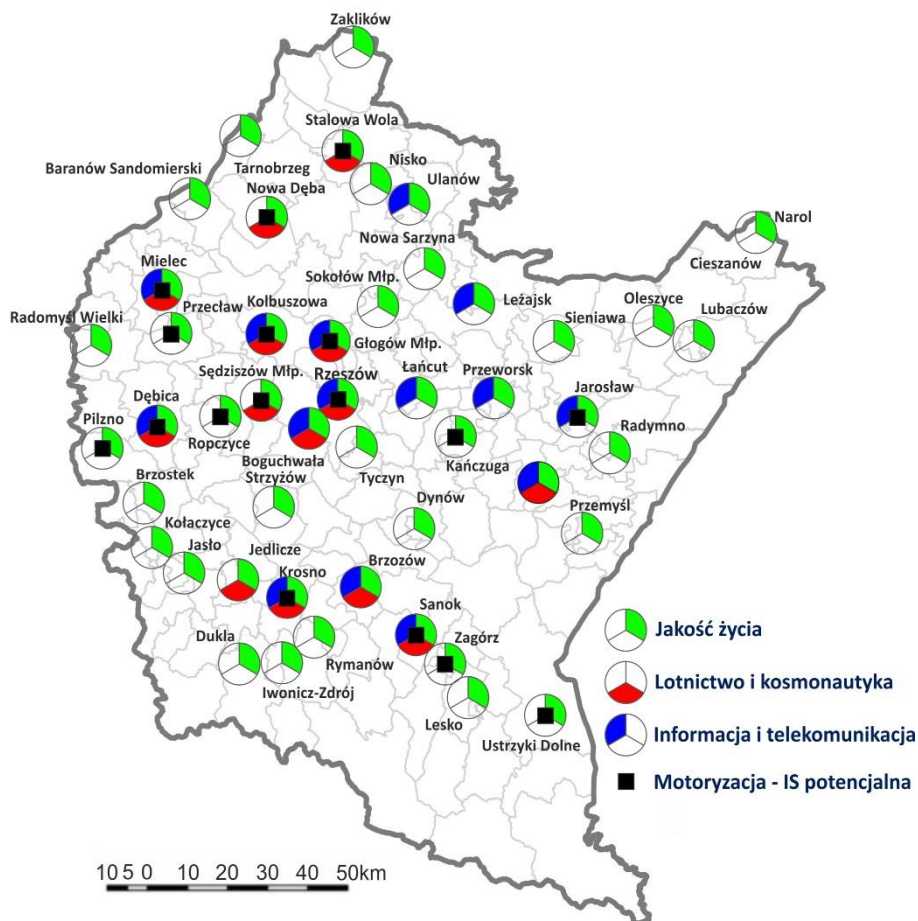
Instytucje otoczenia biznesu (IOB).

- Wzmacnianie potencjału oraz rozwój IOB i sieci ich współpracy;
- Kreowanie i wspieranie przez IOB przedsięwzięć proinnowacyjnych.

Turystyka i rolnictwo

- Budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu
- Poprawa konkurencyjności sektora rolno - spożywczego

Mapa: Rozmieszczenie Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji

- ❖ Rozwój przedsiębiorczości powinien zmierzać do rozwoju przewag regionu w oparciu o tzw. „inteligentne specjalizacje”. Zostały one zidentyfikowane i wskazane w **Regionalnej Strategii innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)**.
- ❖ Inteligentne specjalizacje regionu są rezultatem wyboru bazującego przede wszystkim na **regionalnych atutach i endogenicznych zasobach**, w tym także w aktualnej i przyszłej działalności naukowo-badawczej i przedsiębiorczości.
- ❖ **Przestrzenne rozłożenie regionalnych inteligentnych specjalizacji**
 - lotnictwo i kosmonautyka – centralnie,
 - motoryzacja – północ i południe,
 - jakość życia – południe i wschód,
 - informacja i telekomunikacja – cały obszar województwa.

- ❖ **Dokument RIS3 rekomenduje** zbudowanie otwartej, efektywnej sieci kreowania i wsparcia innowacyjności, zwiększenie potencjału instytucji edukacyjnych, naukowych i badawczo-rozwojowych regionu w zakresie kreowania innowacji oraz wzmocnienie innowacyjnych firm w regionie i kreowanie nowych.
- ❖ W RIS3 zauważono konieczność wsparcia dla nowoczesnych choć ryzykownych przedsięwzięć gospodarczych, które mogą być źródłem innowacyjności. Do takich mechanizmów wsparcia należą np. **startup, spin-off, seed-capital, venture capital** itp.
- ❖ W związku z tym, że koncepcja „smart specialisation” jest ściśle związana z ramami prawnymi polityki spójności w latach 2014-2020 głównym, podstawowym **źródłem finansowania** są programy operacyjne krajowe jak i regionalne, ale również wdrażane na poziomie wspólnotowym np. Horyzont 2020.

Przedsiębiorczość w Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014 - 2020

- ❖ Cel RPO WP na lata 2014-2020 - **wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.**
- ❖ Oś priorytetowa I : **Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka**

Przykładowe typy projektów możliwych do realizacji przez przedsiębiorców:

- projekty B+R przedsiębiorstw, obejmujące realizację badań, prac rozwojowych, aż do etapu pierwszej produkcji włącznie
- bony na innowacje ukierunkowane na zwiększenie aktywności innowacyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w ramach projektów o małej skali
- wsparcie na stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego
- projekty związane z wdrożeniem prac B+R w działalności przedsiębiorstw
- Przedsiębiorcom zapewniony będzie dostęp do profesjonalnych usług okołobiznesowych.

Działania Samorządu Województwa Podkarpackiego w zakresie równoważenia rozwoju

Odpowiedzią na **potrzebę redukcji różnic w rozwoju** i zmniejszanie nierówności pomiędzy poszczególnymi regionami m.in. poprzez ukierunkowanie działań na **rozwój przedsiębiorczości** była inicjatywa Lagging Regions – wspólne przedsięwzięcie Komisji Europejskiej, Ministerstwa Rozwoju oraz Banku Światowego.

Rozwiązania, które zostały wypracowane **przyczynią się do wzrostu innowacyjności firm** działających na terenie województwa podkarpackiego.

W województwie podkarpackim w ramach tego projektu zaplanowano trzy główne zadania:

- **wzmocnienie komercyjnego wykorzystania infrastruktury badawczej** Uniwersytetu Rzeszowskiego i Politechniki Rzeszowskiej;
- **zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw** na obszarach najslabiej rozwiniętych;
- **produkty finansowe dla przedsiębiorstw.**

Zostały wypracowane dwa instrumenty bardzo istotne dla rozwoju gospodarczego

- **Podkarpacki Fundusz Rozwoju**
- **Podkarpackie Centrum Innowacji.**

❖ Podkarpacki Fundusz Rozwoju

- celem działalności Funduszu jest **zarządzanie środkami finansowymi w obszarze wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw**, w szczególności poprzez ułatwienie dostępu do finansowania
- jego zadaniem będzie również **wzmocnienie aktywności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych z Podkarpacia**, poprzez wzmocnienie ich pozycji, zwiększenie konkurencyjności i rozwijanie działalności gospodarczej.
- zdywersyfikowany system Instrumentów Finansowych **będzie pomagał firmom w uzyskaniu dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania** ich działalności gospodarczej

❖ Podkarpackie Centrum Innowacji

Aktywność Centrum ma skupiać się na trzech głównych obszarach:

- **realizacji innowacyjnych projektów B+R** (komponent dedykowany uczelniom, a przede wszystkim zespołom naukowo-badawczym),
- **nawiązywaniu ścisłych relacji pomiędzy uczelniami i przedsiębiorstwami** (badania zlecane naukowcom przez firmy)
- **funkcjonowania Proto-Lab'u**, czyli miejsca, gdzie studenci będą mogli w dowolnym czasie realizować własne eksperymenty naukowe na bazie najnowocześniejszego sprzętu laboratoryjnego.

❖ Podkarpacka Platforma Wsparcia Biznesu

Projekt własny realizowany w ramach Osi I RPO WP 2014-2020 przez Departament Rozwoju Regionalnego w partnerstwie z Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie.

- Platforma ta będzie pełniła funkcje **centrum usług okołobiznesowych dla MŚP z województwa podkarpackiego**, gdzie przedsiębiorstwa będą mogły zapoznać się z ofertą usługową jak również zgłaszać zapotrzebowanie na nowe usługi (mechanizm popytowy).
- Projekt przewiduje utworzenie **narzędzia informatycznego oraz obsługę procesu dystrybucji i dystrybucje wsparcia dla MŚP na zakup usług doradczych**.
- Przewiduje się, że w ramach projektu ponad 35 mln zł zostanie przekazane do przedsiębiorstw w celu **wsparcia zakupu usług doradczych**.
- Dodatkowym efektem w kontekście projektu powinno być wykształcenie w podkarpackich instytucjach otoczenia biznesu **wiedzy i kompetencji związanych ze świadczeniem usług pożądaných przez MŚP**.
- Założenia projektu zostały opracowane we współpracy z Komisją Europejską i Bankiem Światowym w ramach inicjatywy Lagging Regions jako **najlepszy możliwy model wsparcia o charakterze popytowym dla MŚP**.

**Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów
utworzone przez Samorząd Województwa Podkarpackiego
i Ministra Gospodarki**

Cel:

- ❖ Wsparcie dla przedsiębiorców planujących działalność eksportową/eksportujących, poprzez świadczenie bezpłatnych usług informacyjnych.
- ❖ Wsparcie dla inwestorów zagranicznych poprzez informowanie o warunkach podejmowania działalności gospodarczej w Polsce i zachętach inwestycyjnych oraz organizowanie kompleksowych wizyt inwestorów w województwie.

Wykazy kontaktów do potencjalnych zagranicznych kontrahentów

Zapytania ofertowe zagranicznych importerów

Organizowanie seminariów poświęconych rynkom zagranicznym i zagadnieniom eksportowym

Informowanie o możliwościach promocji oferty eksportowej m.in. dofinansowanej z UE (targi, misje)

Organizowanie spotkań handlowych dla przedsiębiorców podkarpackich i zagranicznych

Organizowanie przyjazdowych i wyjazdowych misji gospodarczych dla przedsiębiorców

- ❖ dostarczanie danych o potencjale gospodarczym i ofercie inwestycyjnej województwa podkarpackiego,
- ❖ informowanie o kwestiach prawno-administracyjnych z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce,
- ❖ organizacja kompleksowych wizyt inwestorów zagranicznych,
- ❖ pomoc w wyborze lokalizacji inwestycyjnych i gromadzenie danych na temat terenów,
- ❖ informowanie o zachętach inwestycyjnych,
- ❖ przygotowywanie danych o potencjalnych poddostawcach,
- ❖ obsługę inwestorów zagranicznych kierowanych do regionu przez WPHI,
- ❖ przygotowywanie przyjazdowych i wyjazdowych misji inwestycyjnych lub pomoc dla JST w ich obsłudze,
- ❖ prowadzenie działań w formule follow-up (opieka poinwestycyjna) w odniesieniu do obecnych w regionie inwestorów zagranicznych.

Od momentu powstania eksperci COIE angażowali się w wiele inicjatyw mających na celu wsparcie przedsiębiorstw m.in.:

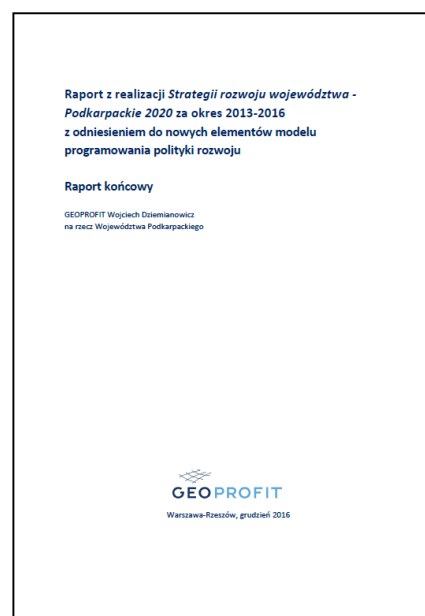
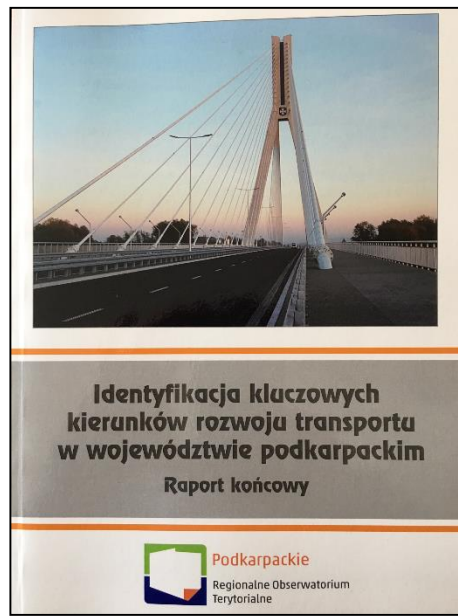
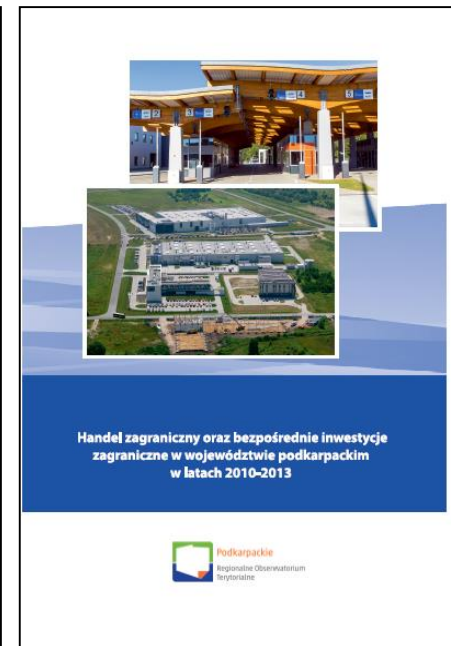
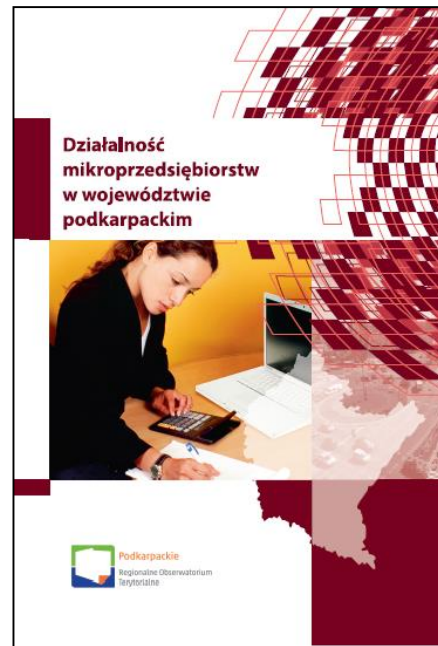
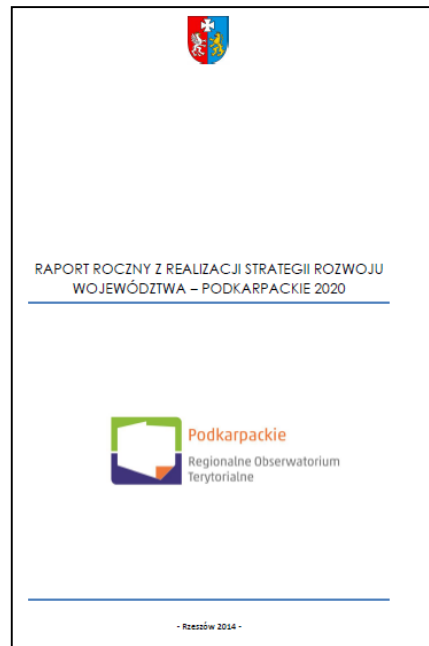
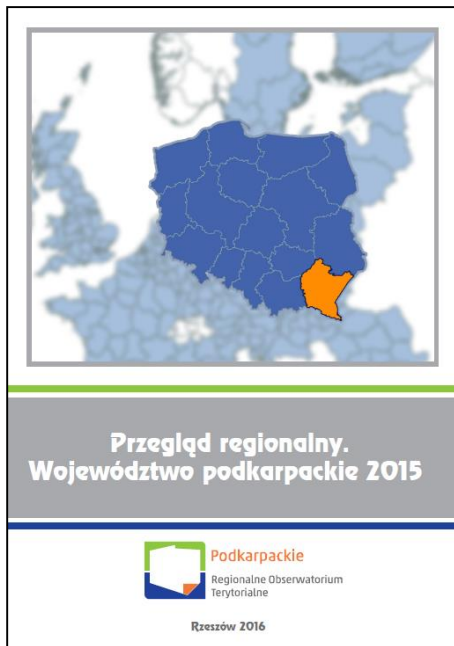
- udzielili usługi doradczo-informacyjne ponad 2000 eksporterom,
- obsłużyli ponad 400 projektów inwestycyjnych,
- zorganizowali seminaria, w których udział wzięło ponad 500 przedsiębiorców,
- znaleźli dostawców z regionu dla ponad 500 przedsiębiorców zagranicznych,
- zorganizowali misje przyjazdowe i wyjazdowe, w których udział ponad 150 przedsiębiorców krajowych i ponad 70 zagranicznych.

Regionalne Obserwatorium Terytorialne - ważny element monitorowania i ewaluacji procesów rozwoju regionalnego

- ❖ Warunkiem dla wysokiej efektywności interwencji publicznych jest **oparcie polityk publicznych na dowodach** (evidence based policies), czyli podejmowanie decyzji zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym w oparciu o analizy, badania i ekspertyzy.

- ❖ **Regionalne Obserwatorium Terytorialne:**
 - opracowuje studia, analizy, raportów i inne opracowania, dotyczące aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej, trendów rozwojowych i kierunków rozwoju województwa
 - nawiązuje **współpracę** z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie rozwoju regionu
 - **upowszechnienia wiedzę** na temat rozwoju regionalnego
 - organizuje **spotkania, konferencje i warsztaty** promujące działalność i osiągnięcia Obserwatorium
 - zleca **badania, analizy, ekspertyzy, raporty** zewnętrznym ekspertom:
 - *Przedsiębiorczość w województwie podkarpackim – kierunki rozwoju.*
 - *Potencjał i działalność Instytucji Otoczenia Biznesu w województwie podkarpackim.*
 - *Identyfikacja kluczowych kierunków rozwoju transportu w województwie podkarpackim.*
 - *Miasta województwa podkarpackiego - perspektywy rozwoju.*
 - *Raporty z realizacji Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2020.*
 - **inicjuje debaty gospodarcze – Podkarpackie Forum Terytorialne:**
 - *Plan inwestycyjny dla Europy – Plan Junckera w procesie zrównoważonego rozwoju regionów.*
 - *Znaczenie miast dla rozwoju województwa podkarpackiego”*
 - *Specjalizacje gospodarcze regionu w kontekście europejskiej polityki spójności.*

Dziękuję za uwagę

dr Paweł Wais

Z-ca Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Rozwoju Regionalnego;
e-mail: p.wais@podkarpackie.pl